

OBRITNIK

Političen in strokovnašk list za obrtni stan.

„Obrtnik“ izhaja 8. dan vsacega meseca in velja celo leto s pošiljanjem na dom vred 1 gld. 50 kr. — Za pol leta 75 kr. — Za četrt leta 40 kr. Posamične številke 15 kr. — Uredništvo Preširnov trg št. 3 — Naročnina in inserati sprejemajo se v „Narodni Tiskarni“ Gospodske ulice št. 12. — Dopisi in poročila sprejemajo se v slovenskem i nemškem jeziku. — Inserati se računajo 3stopna vrsta za 1krat 4 kr. za večkrat ceneje.

Ljubljana 8. septembra 1889

Pred kratkim izdala je vlada naredbo, v kateri se pojasnuje, kako imajo obrtni uradi postopati pri izdaji obrtnih pridobninskih listov, kadar se jim naznani „konfekcija“.

Ta naredba potrjuje z nova pravice, katere so se pripoznale kupčevalcem z razsodbo upravnega sodišča in ž njo prebila se je uradnim potom najširja luknja v trdnjavo rokodelskega stanu.

Nikdar se nismo nadejali, da pride tako daleč. Nasprotno smo upali, da bode vlada uvažala pomisleke, ki so izraženi v prošnji na presvitlega cesarja, na kateri je 120.000 podpisov. Jedinu up je šel po vodi! Nižjeavstrijsko c. kr. namestništvo odklonilo je, kakor naši čast. bralci lahko posnamejo iz poročila, katerega je priobčil dunajski „Vaterland“, celo avdijenco, v kateri bi se imela izročiti imenovana prošnja presv. cesarju!

Uzrokov nepričakovani oviri ne poznamo, kar si pa mislimo ne moremo in ne smemo povedati. —

Dokazano je, da v merodajnih krogih manšterski živelj prevladuje in da 10letno vladanje grofa Taaffeja v tej zadevi stvari, niti za korak ni premenilo.

Mi proti stvari ne bi niti ugovarjali, ko bi vlada sama ne bila oživila obrtnega gibanja, da se tem ložje otrese liberalnih nasprotnikov. Ta namen je dosežen! Obrtništvo vseh narodnostij obrnilo je liberalcem hrbet in — konservativna večina Taaffejevega ministerstva kazala je s ponosom, da za njo stojijo obrtni stanovi cele Avstrije. —

In res! Na mnogobrojnih obrtnih shodih, na katerih so bili zastopani Nemci in Slovani izrekalo se je tej vladi zaupanje in odločno obsojala se je gospodarska politika nekdanje liberalne vlade.

Minulo je deset let, in koncem teh prejelo je av-

strijsko obrtništvo plačilo za storjene politične usluge. Sedanja vlada pokazala je najjasneje, da so napor obrtništva, ki so bili, kar izrečno ponavljamo, od začetka tudi od nje odobravan, brezuspešni, da od te vlade ničesar pričakovati ne smemo!

Naši konservativci, ki pojmiyo udarec, ki je prizadet obrtnemu stanu in za kojega jih dosedaj še ne delamo naravnost odgovorne, naj pomislijo, da se jim spodmakne vladni stol, kakor hitro obrtništvo obupa tudi nad dobro in energično voljo konservativne stranke, z resnimi reformami pomoči pravicam rokodelstva! Popolnoma brez krivde konservativci tudi do sedaj niso. Čeravno zakonodavni zbori nimajo pravice izvrševanja (Ezekutive), bi se bili prav lahko nekoliko bolj brigali za odgojo svojega prvorojenca. Mesto tega poprijeli so se družih vprašanj in predno se je ono izvršilo, kar bi bilo najtrdnejša podlaga konservativni politiki, — to je istinito varstvo srednjega stanu nasproti velicemu kapitalu, pozabili so, kakor vse politične stranke to storijo — na ljudstvo — na svoje volilce!

Humbug, goli humbug je vse, kar nam obljubujejo sedanji politiki, vsaj niti zase ne morejo skrbeti dovolj, kaj hoče po takem ostajati za volilce? Naš parlamentarizem ni niti senca tega, kar bi imel biti. Voz teče jednako naprej, bodisi vladna večina tega ali onega političnega mišljenja. Tudi nam postajalo bode vse jednako, liberalce ali konservativce, če kruha ne bode, kaj ste nam mari?

Kjer gospodari židovstvo in veliki kapital, kjer prevladuje s toliko drzovitostjo mejnarodna „Alianza Izraelite“ in njene načela, kakor v naših gospodarskih odnosajih, tam se mora obupati na sedanji način otresti se pogubonosne more!

Listek.

Ponedeljsko pismo.

Dragi prijatelj!

O moderni kulturi sem Ti vže parkrat svoje misli razodel. Ta predmet pa je, rekel bi — brezkončen! V dobi kislih kumar, s katerimi si človek brez podlage kake pečenke prav lahko pokvari svoj želodec bode tedaj umestno, če o tem za razvoj kulture prevažnem organu človeškega trupla nekoliko spregovorim in to tembolj ker se letos po širnem svetu mej delavskimi krogi čedalje bolj razpravlja socialno uprašanje, kar po Lassalleju ni družega, nego „Magenfrage“ ali po domače „kruljenje želodcev!“

Pravijo, da se v denašnji materijalistični dobi čedalje bolj izgublja idealizem. In res! — O idealizmu govori se večinoma le še pri banketih; to je tedaj znamenje, da idealizem ne izvira tolikanj iz glave ali iz srca nego iz polnega želodca!

Kedo more o tem dvomiti? „In magnis et voluisse

sat est!“ — po domače „v višave spenja se le, kedor je sit!“ je istinito!

Življenje naše bi ne bilo na pol toliko resno kakor je, ko bi nam ne bilo trèba jesti; tedaj spenjali bi se v višave lahko vsi!

A žalibog, ker se more tej razkošnosti želodca vdajati, vse kar hoče živeti; hodi, odkar se suče svet brez godbe v večnem vrtincu, — vedno trebuh za kruhom! Najde se sicer tudi ljudi, kojim se kruh za trebuhom nosi, a ti nimajo večine, čeravno bi jim to vsi iz srca privoščili.

Naj se kedo še toliko brani, večna resnica ostane, da je cilj vseh naporov vsem jednak. Želodci rokodelcev in učenjakov, liberalcev in klerikalcev hrepenijo najprvo po kruhu. Obrt, kupčija, vojska; — da celó vera pomaga polniti nenasitljivo želodčevo praznoto!

Reči bi smeli „prazen želodec, — prazna glava!“ čeravno nekateri narobe trdijo. Nekateri obnašajo se sicer res tako, kakor bi jim bil želodec deveta briga; a to je le sad kulture, ki hoče prikrivati, kar je naravno. Želodec pa mora vedno preje delati nego dela glava in

Peticija avstrijskih obrtnikov odklonjena.

Stalni odbor Dunajskega shoda obrtnih zadrug imel je dné 8. m. m. sejo, o katerej poroča „Vaterland“ v št. 218 od 11. avgusta tako le:

Ko se je prečital in potrdil zapisnik poslednje seje naznanil je načelnik, da se je sedaj čez 12 tednov odklonila prošnja izročena dné 16. maja t. l. pri Njega ekscelenci namestniku, da bi podpiral prošnjo, da se dovoli avdijencija pri Njega velečastvu cesarji, da mu izroče peticijo avstrijskih obrtnikov. Mayer izjavi, da je nameraval odlok poslati vsem časopisom, da ga objavijo, a vendar ni hotel ničesar poprej storiti, da zve, kako misli odbor. Dotični odlok se glasi:

C. kr. policijsko ravnateljstvu na Dunaji,
št. 3403.

Častitemu vodstvu shoda obrtnih zadrug
na Dunaji.

Vsled odloka visokega dolenjeavstrijskega namestništva z dné 28. julija 1889, št. 3473/P. se častitemu vodstvu shoda obrtnih zadrug na Dunaji naznanja hkratu vrnivši odvišne priloge Vaše na visoko mesto uložene uloge de praesent 16. maja 1889, da se najvišje dovoljenje za prihod deputacije shoda obrtnih zadrug na najvišji dvor, ne da doseči, ker načelno ni dopuščeno pošiljanje taciš deputacij javnih shodov na najvišji dvor.

Na Dunaji dne 30. julija 1889.

Krauss.

Ko se je prečital ta dopis, izjavi predsednik Mayer, da se ima vsekako objaviti, ker mnogobrojne zadruge in obrtne korporacije, ki so se udeležile pri peticiji, pač morajo zvedeti, kak uspeh je imela in potem dá poročevalcu Schneiderju besedo.

Schneider pravi, da je poizvedel, če se je prošnja za dovoljenje avdijencije predložila kabinetni pisarni in če se je zavrnila peticija z vednostjo Njega velečastva, ter se mu je naznanilo, da ni kabinetna pisarna, še manj pa Njega velečastvo cesar ni nič zvedel o peticiji. O njej se je le obravnavalo mej namestništvom in ministerstvom in na tej poti se je rodil navedeni odlok. Ko je zaradi ponarejanja kuponov ogerske vzhodne železnice kaznovani urednik Weiss Hauck pred kacimi 10 tedni v svojem lističi se bil izjavil, da se peticija Njega velečastvu ne bode predložila, zlasti mehanika Schneiderja ne bodo pustili k avdijenciji, ker bi utegnil z vso brezozirnostjo nastopiti, to je z drugimi besedami povedano, z vso brezozirnostjo povedati, kako se ustreza intencijam cesarjevim, šel je on sam k namestniku in vprašal, če je poročilo Hauckovo resnično, in se izjavil, da, ker mu je na tem, da se predloži peticija, se rad odreče nezasedeni časti, da bi bil pri avdijenciji pri Njega velečastvu, če se baš nad njegovo osobo spodtikajo. Namestnik je odgovoril, da je akt še pri policiji ter še ni

roka! Bog sam je stvar tako vkrojil, zakaj bi jo torej prekrivali? Če tudi ne živimo, zato da jemo, vendar jemo, zato da živimo! Jest je torej živeti, in čeravno je Schiller rekel: „Das Leben (das Essen) ist der Gütter höchstes nicht“ vendar vemo da tudi pesniki prav radi jedo in pomilujemo one, ki so morali in morejo še stradati, kakor bi ne bili boljši od premogokopov v Trbovljah!

Stari Rimljani (o mladih Rimljanih zgodovina nima nikalih izrekov) so djali da je „Panem et circenses“, po domače „kruh in igrača“ poglobitno pravo človeštva! Tem starim Rimljanom se je — po tem soditi — silno dobro godilo.

Naše moderno geslo pa je „Panem et labore“ po domače „kruh in delo“! Za delo poganja se tedaj ves delavski stan in to s tako silo, da so nekaj pri štrajku v Wesfaliji napisali delavci na svoje rudeče prapore: „Delo ali smrt.“

Igrače so tedaj popolnoma izostale, — za kruh poganja se vse! Glede dela pa najdemo že razliko. Drugi stanovi, ki sicer tudi kaj delajo, potezajo se za kruh; a nismo še čuli, da bi se potezali tudi za delo!

prišel nazaj. Soditi po teh okoliščinah, zlasti pa potem, da take peticije še pri namestništvu ni bilo in nadalje pa tudi potem, da so se dovolile pevskim, strelskim, veteranskim društvom avdijence za prevzetje najvišjega pokroviteljstva, bi se dalo sklepati, da so drugi nagibi bili merodavni za namestništvo. Teh preiskavati pa vendar ni njegova stvar. Kar se tiče meritoričnega, misli Schneider, da je vsa zadeva jako poučna za obrtni stan. Deset obrtnih shodov bi ne bilo toliko pojasnilo položaja, kakor ta odlok, ker je jasno pokazal, kako so naklonjeni administrativni organi ministerstva Taaffejevega obrtnemu stanu in da od njih obrtni stan nikakor nema pričakovati spolnenja svojih željâ. Neskončno je obžalovati, da bodo oni elementi, katerih idejal je „Austriam esse delendam“ ta odlok izkoristili na način ki mora pravemu Avstrijcu z žalostjo napolniti srce.

V teku debate izjavil je perovodja Schneider, da je več različnih potov, a vendar se more izreči le za jedno strogo legalno postopanje. Najprej se mora odlok objaviti, potem se pa naj prepusti obrtnikom avstrijskim, da naj uplivajo na svoje poslance, da takoj, ko se zopet snide državni zbor, na primeren način interpelujejo ali prevzamejo sami nalog, da izroče peticijo Njega velečastvu. Vsekako se pa shod obrtnih zadrug mora zdržati vsacega dejanja, ki bi presegal kompetenco njegovo.

H koncu izvajanj svojih stavl je Schneider zaupnico, kajti on misli: Ta peticija se je bila napravila po njegovi inicijativi, on zmatra dosedanji rezultat za v obrtnostrategičnem oziru jako važen uspeh, ki bode, če se prav porabi, vrnil obrtnemu stanu samozavest, kar je pa najvažnejše. Morda so drugi drugačnih mislij, toda on se udeležuje obrtnega gibanja že 8 let in le po zrelem preudarku je prišel na to misel, da se napravi ta prošnja obrtnikov. Da bode pa jasno, kako misli odbor, on izjavi, da je pripravljen odložiti perovodstvo in se sploh umakniti v zasobno življenje, če se to zdi odboru umestno. Osobnega častihlepja on ne pozna.

Načelnik Mayer izjavi, da sta se odbor in shod obrtnih zadrug izjavila na to, da se napravi peticija, in sta torej zato odgovorna, odstopa Schneiderjevega bi se pa veselili le nasprotniki obrtnega reda, dolžnost njegova je torej, da ostane na svojem mestu.

Vsi navzoči se pridružijo mnenju načelnikovemu in Schneider izjavi na to, da mu bode skazano zaupanje dajalo moč, da še dalje ostane na mestu svojem in se bode še nadalje boril. Boj, kateri bide obrtni stan ni le boj za njegov obstanek, temveč pri sedanjih posebnih razmerah v Avstriji boj za domovino. Avstrije obstanek sloni posebno na zavednem srednjem stanu in če se bojujeta obrtni in kmetski stan za svoj obstanek, bojujeta se za obstanek domovine, katero ljubiti imamo dovolj uzroka. Pojem domovina ni identičen s pojmom vlada.

To je tedaj menda principijelna razlika mej delavci in mej drugim človeštvom, katero tudi „dela“!

Dragi prijatelj! Upam, da bodeš vsaj Ti sprevidil, da je predbacivanje „idejalistov“ nam nasproti, da gojimo skrajni materijalizem popolnem neosnovano. Kedor si je pri rojstvu izbral „dobro hišo“ naš boj za prozajični kruh seveda težko zapopade, a lahko bi ga razumil, ko bi mu za hrptom mrmralo šestero otročjih glasov: „Oče kruha, kruha!“

Žalibog, da želodec ne uboga, če mu še tako lepo prigovarjaš. Prigovarjali so tudi knapom v Zagorji tako ljubeznivo in prepričevalno, da jim je segalo do srca; a do želodca jim najlepši govori niso privrili!

Zato pa je moje seveda ne merodajno mnenje, da treba to materijalistično, recite „želodčevo“ teženje denašnjega človeštva z dobrohotnostjo opazovati in poravnati. Razprave o potrebah želodca se seveda ne morejo prištevati leposlovnim in visoki duhovi se nečejo vkvartati s tem, a prišel bode čas, ko se bodo gospodarske razprave cenile višje, nego najinteresantnej roman! Sapienter sat!

Tvoj prijatelj x.

Vlada zna biti slaba, jako slaba, a zaradi tega še ne smemo izdajati domovine. Francozi so že strmoglavili različne vlade, a vendar visoko cenijo domovino, in onega Francoza, ki bi zaradi slabe vlade zaničeval domovino, bi zaničevali vsi Francozi, da vsi pošteno misleči ljudje.

Potem se je sklenilo, da se v zmislu predloga Mayerjevega najprej odlok objavi potem pa počaka shod državnega zbora ter se naprosijo obrtnikom prijazni poslanci, da zaradi tega odloka interpelujejo.

Sleparija pri prodajanji hišne oprave.

Že precej časa se v večjih mestih mnogo slepari pri prodaji hišne oprave v škodo občinstvu in obrtnikov. Sedanji čas je jako v navadi prodaja hišne oprave po inseratih, proti čemur so že mizarški mojstri, zadruga in društva v večjih mestih svarila občinstvo; toda ta svarila neso imela uspeha, kajti dobé se še vedno lahko mišljeni ljudje, ki se dajo zapeljati s sleparskim hvalisanjem. Oblastva pa v teh slučajih ne morejo nič storiti proti slepariji, ker v zakonih ni nobenih določeb, da bi se takim sleparjem moglo do živega, ter mizar, strugar, tapetnik morajo mirno gledati, če od zunaj v mesto pride družba industrijskih vitezov, da uniči mestne obrtnike in se potem preseli v drugo mesto, kjer sleparijo zopet ponavlja.

Ni ga večjega mesta, ki ne bi imelo vsaj nekaj trgovcev omenjene vrste, kateri v zvezi z drugej bivajočimi somišljeniki vkupno prežé, da oropajo občinstvo, kajti drugače se prodaja, s kakeršno se bavijo ti ljudje, imenovati ne more.

Pred kratkim je prodajalnica hišne oprave združenih mizarjev v Berlinu v javnih listih Berolinskih priobčila svarilo proti sleparskej prodaji hišne oprave, ki tudi cvete v Avstriji, katero tu priobčimo, da čitatelji spoznajo, da se take sleparije ne godé le v Avstriji, temveč v vseh večjih mestih.

Priobčeno svarilo slové:

„Sedaj vedno bolj se širjajoča sleparija pri prodajanji hišne oprave, ki je prava nesreča za občinstvo in za poštene obrtnike, ker obojim napravlja škodo; zaradi tega moramo svariti občinstvo, da naj bode previdno.

Že precej časa nahajajo se v večjih listih, katere najbolj čita boljše občinstvo inserati blizu jednake vsebine, v katerih se pravi:

„Zaradi nakratnega odpotovanja X.“ „ker je predstavljen nek poslanik;“ „zaradi smrti;“ „zaradi zaostale najmovine“ itd. se prodaja elegantna hišna oprava itd., ali hišna oprava, ki je bila posojena poslaniku, poslancu, finemu tujcu itd., še malo rabljena s preprogami, portieri itd. se hitro proda za polovico cene.

Dobro poučeni obrtniki in zlasti mizarji, dobro vedo, da take inserate pošiljajo v liste in take stvari prodajajo člani onega konzorcija židovskih barantačev, ki so s svojimi razstavami hišne oprave, tovarnami za hišno opravo, umetnimi mizarijami, asociacijami znani kot razpečevalci najslabšega Berolinskega blaga, da so oni tisti, ki se ne boje na tak način, zamolčavši ime svoje, širiti najslabše blago mej lahko mišljeno občinstvo, do najvišjih društvenih krogov z manipulacijami, se skoro zadevajočimi ob kazenski zakon.

Ti sleparji, ali umetni mizarji, kakor se radi imenujejo, kateri pa še vobliča morda v rokah neso imeli, najmejo za njih sleparski obrt v finejšem delu mesta kako baš prazno stanovanje za malo časa in vanj postavijo nalašč narejeno slabo hišno opravo.

Te sobe se s potièri in zastori iz lahkega in ne dragega blaga narede na pol temne, ter se olepšajo s podobami, kronami, Makartovimi šopki ter se potem tu postavljena oprava ponuja po inseratih na prodaj.

V tem tako veličastno opravljenem poslaniškem, grofovskem stanovanju, katero je pa visoka gospoda ostavila, ker je morala odpotovati, sedaj deluje mlada dama prijetne vnanjosti, katero so, kakor sama trdi, pustili gospoda, da proda hišno opravo, v resnici jo je pa najel

in dobro poučil, kako naj ravna, uprizoritelj te sleparije. Podjetnik sam pa pri tem mojsterski igra svojo posebno ulogo. Ko vidi, da pride kdo kupovat, pride kmalu on za njim, začne ogledavati stvari, kakor da bi jih rad kupil. Vse se mu zdi seveda jako lepo in po ceni, in pravi, da mora hitro kupiti, ker se mu mudi ter posega v žep, da blago zaara. To dela pa le zato, da druge pripravi, da hitro kupijo.

Prodano pohišje se seveda hitro namesti z drugim. Tako se iz take sobe oprava po 10 do 20krat proda.

Kdor ne pozna sleparije, zlasti tujec, ki pride nakupovat v prestolno mesto, kajti takih se največ da oslepariti, se seveda da zapeljati, ker vidi vse tako lepo urejeno. Hišne oprave v temnej sobi ne more dobro ogledati, in torej ni čuda, če se mu vse zdi po ceni in lepo. In tako se vedno kdo še da oslepariti.

Kesati se začne kupec takoj, ko doma opravo bolje ogleda. Mož in žena sta vsak dan nevoljna, ko gledata slabo blago in nazadnje pa vse te „lepe in cene stvari“ prodasta za vsako ceno, večkrat kakemu starinarju.

Domače in razne stvari.

Okrajna bolniška blagajnica Ljubljanska.

Na podlagi postave z dné 30. marca 1888. l. drž. zak. št. 33, tikajoče se zavarovanja delavcev; ukaza ministerstva za notranje zadeve z dné 14. maja 1888. l., št. 8351, tikajočega se izdelovanja osnovnih načrtov za upeljavo okrajnih bolniških blagajnic; razglasa imenovanega ministerstva z dné 20. oktobra 1888. l., drž. zak. št. 159 in osnovnega načrta po § 12. postave o zavarovanju bolnikov okrajne bolniške blagajnice, in s porabo določil dotične postave o zavarovanju tikajočem se lekarničnega osebja, sestavila so se pravila okrajne bolniške blagajnice Ljubljanske, katera je potrdila visoka deželna vlada za Kranjsko z ukazom z dné 25. februarja 1889. l., št. 817.

Omenjena, pod nadzorstvom mestnega magistrata Ljubljanskega stoječa blagajnica pričela je s svojim delovanjem v zmislu obstoječih ministrskih določil s 1. dnem avgustom t. l. in se nahajajo dotični prostori v „stari kresiji“ v Špitalskih ulicah oziroma v Medarskih ulicah št. 3 nasproti škofiji.

Delodavcev je malone 600; delavcev 2666, ki so zavarovanju podvrženi.

Ker morajo dotične blagajnične prispevke (doneske) delavci isto tako delodavci po postavnih določilih vsak mesec naprej odrajtavati blagajnici, dostavili so se že večinoma dotični plačilni listi in dostavili se bodo ostali tekom tega in naslednjega tedna.

Da se blagodejni zavod ne moti v svojem delovanju, nadejati se je, da ne bodo odrekli gospodje delodavci blagajnici svojega pospešila ter bodo odrajtavali postavno določene prispevke tem točneje, ker imajo zavarovanci pravico do prejemanja bolniščine, zdravil in zdravniške pomoči z istim dnem, ko so za nastop dela oglašeni pri blagajnici. Da se more uprava vršiti redno in se morejo plačila zavarovalcem točno odšteti, morajo se zglaševati in odglaševati delavci glede nastopa in izstopa pravočasno, to je v zmislu pravil pri blagajniku in računovodji z glasnico in odglasnico.

Da je prikladneje obolelim udom blagajničnim, razdelilo se je mestno okrožje v 4 okraje in nastavljen se je za vsak okraj eden zdravnik. Vsak zavarovanec dobi na ime glasečo se izkaznico, na kateri je zapisan zdravnik, ki je določen za oni okraj, v katerem biva dotični zavarovanec.

Kedar zavarovanec oboli, oglasiti se mu je pri dotičnem blagajničnem zdravniku ali pa pri blagajniku in računovodji ter seboj prinesiti svojo izkaznico, da se pravilno izdela bolniški list. Ako bi se ne mogel dotičnik zaradi hude bolezni oglasiti osobno, sme v ta namen poslati drugo osebo k blagajnici. Prispevke plačuje zavarovanec vsak mesec izimši nedelje, torej za 6 dnij v tednu, dobiva pa za ves teden, torej za sedem dnij bolniščino.

V pojasnilo naj je sledeče: Za bolniško blagajnico Ljubljansko ne velja v premerjenje bolniščine pravi vsakdanji zaslužek, ampak razpredeljeni so delavci in delavke v 5 mezdnih vrst (vrste določenega zaslužka) in sicer je odmerjeno za prvo vrsto. „Mladostni delavci (vajenci, voluntèrji), kateri se še vežbajo, torej prejema od svojega delodavca neznatne mezde ali celo nič plačila ne dobivajo, 40 kr. za drugo mezdno vrsto: „delavci“ 80 kr.; za tretjo mezdno vrsto: „prvi delavci“ 1 gld.; za četrto mezdno vrsto: „mladostne pomočne delavke“

30 kr. in za peto mezdno vrsto: „delavke“ 50 kr. Od teh določenih mezd plačujejo blagajnični udje po 2 kr. in delodavec 1 kr. od goldinarja.

Bolniščina iznaša 60 odstotkov od zneska v dotični mezdni vrsti določenega. N. pr. zavarovanec tretje mezdne vrste dobiva na teden 4 gld. 20 kr. ali na dan 60 kr. bolniščine. Bolniščina izplačuje se proti izkazom z bolniškim listom, katerega ima v rokah bolnik, v sobah popoldne od 2. do 5. ure pri okrajni bolniški blagajnici.

V zmislu pravil ima bolnik 20 tednov pravico do bolniščine. Ako bi pa bolezen bila huda ali da to okolnosti zahtevajo, premesti se bolnik v deželno bolnico, kjer je z vsem oskrbljen. Otročnice opravljene so bolniščino prejema 4 tedne; ko bi pa v otroški postelji obolele, sme se tudi tem bolniščina do najdaljše dobe 20 tednov izplačevati. Pogrebščine plača okrajna bolniška blagajnica dvajsetkrat toliko, kolikor je določene mezde v dotični mezdni vrsti. N. pr. zavarovancu tretje mezdne vrste določeno je 20 gld. pogrebščine, katera se izplača proti izkazu mrtvaškega lista onemu, ki ima pravico do te pogrebščine. § 67. pravil siove tako le: „Kdor ne spolnuje dolžnostij zglaševanja in odglaševanja nikakor ne ali ne o pravem času, kaznuje se za vsak posamezni slučaj z globo 10 gld. in ako je globa neizterljivja z zaporom dveh dnij. — § 62. Zavarovancu postavno prisojene terjatve ne smejo se niti rubiti niti se ne smejo na drug način zadržavati, izimši na korist proti zavarovancu postavno obstoječe terjatve, katere ima izpolnjevati glede živeža.

V ostalem opozarjamo na posnetek iz pravil bolnišne blagajnice, kateri je natisnjen na hrbtu izkaznice, odnosno na oni, katerega prejme vsak delodavec v slovenskem in nemškem jeziku. Ker so vse tiskovine in knjige tiskane v slovenskem in nemškem jeziku, dana je dotičnikom na izbero, posluhevati se jih, kakor jim po rodu ugajajo.

V dvomljivih slučajih dajejo se v določenih uradnih urah vsakoršna pojasnila.

Človekoljubnemu zavodu želimo blagosnega uspeha in najboljšo vzajemnost mej upravništvom, zavarovanci in delodavci. Nasledek temu bode blagodejen za dotičnike in dobro stvar. Konečno omenimo še, da je upravništvo za stranke (zavarovance in delodavce) določilo uradne ure takole; V delavnikih od 9. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne. V tem času prejema se uplačila, se zglašča in odglašča delavce in dajejo se vsakoršne pojasnila

Plačilni listi z izkaznicami dostavljajo se proti potrdilu v dotični knjigi za dostavljenje. Uplačila prejema blagajnik in računovodja kateri je položil varščino proti jukstovani pobotnici v blagajničnem lokalu. V bolniško blagajno, do katere imajo ključe jednega načelnik, drugega blagajnik in tretjega odbornik izmed delavcev, ulagajo se sleherni dan uplačani novci, kar je preostanka, ulaga se plodonosno v hranilnico.

Popravki glede svot v plačilnih listih, kateri nastanejo zaradi nepravilnega ali nepravočasnega zglaševanja ali odglaševanja ali zaradi pogrškov o razpredeljenji dotičnih mezdnih vrst, vršiti se morejo le v plačilnih listih izdelanih za naslednji mesec ter se zapišejo na dobro delodavcu, kateremu je v zmislu pravil plačevati za svoje delavce in zahtevati od njih odnosno pridržati jim od mezde postavno njim predpisane prispevke; z začetkom meseca dostavljenih plačilnih listih ne more se nikakor na popravke ozirati.

Izgovori, da je ta ali oni zavarovan pri drugem društvu, so vsi ničevi, kajti s pričetkom okrajne bolniške blagajnice (1. avgusta letos) plačevati je vsem delavcem, ne izimši pri trgovini službujočih, dokler jim visoka vlada ne potrdi po postavi z dne 30. marca 1888. l. drž. zak. št. 33 preustrojenih pravil, — Zaostanki izterjevali se bodo postavno potom politične eksekucije.

Mala obrt in vojaška dela. O svojem času smo poročali, da je vojni minister na prošnjo obrtnih zadrug obljubil prepustiti jedno četrtinko eraričnih del, usnjarskega in čevljarskega stroka malim obrtnikom. Navedli smo tudi skoro neznosne pogoje kakor neomejeno jamstvo in 50% vadium za prevzeto delo. Navzlic vsem težavam osnovala so nekatere zadruge „prvo avstrijsko tovarištvo za izdelovanje eraričnih del“ z deleži po 200 gld.; ter spolnile vse pogoje, da le delo dobijo. Ves trud in stroški pa so bili zastonj. Konsorcij velikih podjetnikov, ki dosedaj izvršuje ta dela, objavil je ministerstvu, da ne odstopi četrtinke izdelkov malim obrtnikom, sicer rajši popusti vsa dela. Ministerstvo pustilo bode tedaj tudi zanaprej vse delo skupno omenjenemu konsorciju, ker leži to v interesu vedne vojaške priprave. S tem pokaže se

nam, da je vlada uže sedaj odvisna od jednega samega konsorcija; — da mali obrtniki ne bodo dobili nikakega dela brez privoljenja konsorcija — in da ni bil le ves trud zastonj; marveč tudi ogromni stroški, katere je prizadjala osnova produktivnega tovarištva.

Komentara ni potreba!

Štiridesetletnico g. Fr. Slovše, po domače Selana, odkar je postal samostalni mesarski mojster, praznovala je prejšnji mesec jako slovesno mesarska zadruga v njegovi hiši. Zbralo se je veliko število mesarjev in prijateljev slavljencea na prostornem dvorišči, katero je bilo spremenjeno v vrt in lepo odičeno s cesarskimi in slovenskimi zastavami. Slavljencu napil je predsednik mesarske zadruge gospod Janez Kopač in ga slavil kot podjetnega moža, ki je imel pogum, da je z malimi denarnimi sredstvi pričel samostalno obrt, kot moža poštenjaka, za kakeršnega je veljal ne le v krogih mesarjev, nego pri vsem Ljubljanskem občinstvu, in kot neustrašljivega narodnjaka, ki je vsekdar zvest sin slovenskega naroda. Želel mu je, naj bi mu bilo prisojeno, zdrav in čvrst, kakor je, delovati še mnogo let na korist svoje rodovine in svojemu narodu. Napitnica vsprejela se je naudušeno in slavljence g. Slovša, se je do solz ganjen zahvalil na odlikovanji, katero so mu priredili njegovi soobrniki in prijatelji. Rekel je: Koliko časa mu je še dano za delovanje, to je v božjih rokah, ali jedno bode ostalo zmirom stalno in nepremično, da bode vedno poštenjak in ostal do zadnjega izdihljeja sin naroda slovenskega, katerega ljubim čez vse. Napivalo se je potem še gospej soprogi slavljencevi, slovenskemu narodu in stolnemu mestu belej Ljubljani. Osmospev vrlih Slavčevih pevcev pa je peval vrsto krasnih narodnih pesnij in veseli razšli so se častilci z iskreno željo: „Bog ga poživi še mnoga leta!“

Naznanila in premembe obrtnij v Ljubljani.

(Po uradnem zapisniku.)

Od 1. junija do 1. septembra 1889.

Rokodelske obrtije.

Elizabeta Huber, Špitalske ulice 9; žensko krojaštvo.
Ivan Travnik, Karlovska cesta 18; urar.
Josip Strohmayer, Dunajska cesta 3; čevljar.
Jakob Šega, Poljanska cesta 55; jermenar.
Ivan Nučič, Dunajska cesta 14; krojač.
Ema Steska, Gospodske ulice 8; žensko krojaštvo.
Jakob Razinger, Sv. Petra cesta 61; sedlar.
Josip Supan, Sv. Florijana ulice 32; čevljar.
Viktor Hönigman, Poljanska cesta 35; čevljar.
Ivan Korač, Poljanska cesta 25; čevljar.
Ferdinand Tuma, Dunajska cesta 3; čevljar.
Florijan Humsky, Pod trančo 1; klobučar.
Miha Medic, Sv. Florijana ulice 32; pek.

Proste obrtije.

F. S. Rojnik, Križanski trg 8; trgovec špecerijskega blaga.
K. Lapajne, Sv. Petra cesta 44; trgovec špecerijskega blaga.
Evgenij Beteto, Sv. Jakoba nabrežje 33; izdelovanje sirkovih metel.
Marija Kos, Stari trg 24; prodaja narejene obleke.
Josip Glinšek, Sv. Florijana ulice 1; branjarija.
Matija Kolar, Semeniške ulice 9; izdajatelj „Slovenca“.
I. Knez in Filip Supančič, Trnovo; opekarna.
Marija Kreuzer, Marije Terezije cesta 8; branjarija.
Dr. Anton vit. Schöpl, Gospodske ulice 5; advokat.
Jakob Travn, Emonska cesta 2; špecerijev.
Ivana Grajžer, Stari trg 4; prodaja obutev.
Franja Golob, Rimska cesta 12; branjarija.
Mar. Mrzel, Kongresni trg; prodaja izdelkov iz belega blaga.
Marija Modic, Žabjak 4; sejmarija z drobnim blagom.
Rudolf Tenente, Gradaške ulice 10; špecerija.
Fran Petrič, Špitalske ulice 6; trgovina.
Peter Majdič, Dunajska cesta 18; zaloga moke.
Ana Sedej, Gledališke ulice 10; branjarija.
Avgust Tönies, Dunajska cesta 29; tovarna za mizarstvo.
Jožef Kobe, Kongresni trg; moker.
Vincenc Pregl, Stari trg 4; prodaja moške obleke.
Arlt. Satner, Mestni trg 20; trgovina.
Adalbert Eberhard, Mestni trg 25; modist.

Koncesijovane obrtije.

Rudolf Tenente, Gradaške ulice 10; gostilna.
Janez Škerjanec, Vodnikove ulice 6; gostilna.
Anton Gorše, v novi vojašnici; kantina.
Dr. J. Waldheer, Beethovenove ulice 6; vinotoč.
Janez Malin, Kravja dolina 24; gostilna.
Alojzij Krika, Sv. Jakoba nabrežje; starinar.
Janez Grajžer, Vegove ulice 9; gostilna.